

Dit plusartikel is exclusief voor abonnees, maar we bieden het je **gratis** aan. Zo kan je kennismaken met Het Belang van Limburg.

European Sperm Bank vervoert in thuisstad Kopenhagen de donaties via bakfiets. © BELGAIMAGE

Beruchte Deense spermabank blijkt goudmijn en krijgt tot 39.000 euro per donor

Het Deense bedrijf ESB is de spil in het schandaal waarbij er in ons land 53 kinderen zijn geboren uit een donor met een genetische afwijking. Dezelfde spermabank kwam vijftien jaar geleden al eens in opspraak, maar bleef al die tijd een goudmijn. Wensouders betalen namelijk tot 39.000 euro om uniek gebruik te maken van één donor, terwijl die donor zelf amper 40 euro per keer krijgt.

Pieter Lesaffer

10 juni 2025 om 07:24

De Deense European Sperm Bank (ESB) bestaat al sinds 2004, maar pas een tiental jaar onder deze naam. De vroegere naam is Nordic Cryobank, maar dat klonk niet internationaal genoeg voor de wereldwijde ambities. Bovendien was het bedrijf onder die naam al eens slecht in het nieuws gekomen.

LEES OOK.

[Veel ongeruste telefoontjes naar ZOL en Jessa over mogelijke afwijkingen bij gebruikte zaaddonor](#)

In juni 2009 meldde het Gentse AZ Sint-Lucasziekenhuis namelijk dat bij hen een kind uit een donor met een defect gen was geboren. Het kindje had neurofibromatose, dat de huid- en zenuwstelsels aantast. Maar volgens ESB lag dat niet aan de donor, maar had het kind dat zelf ontwikkeld. Tot enkele Amerikaanse ziekenhuizen hetzelfde meldden en de spermabank schoorvoetend moest toegeven dat de donor in kwestie inderdaad een erfelijke afwijking droeg.

Daardoor kregen de betrokken fertiliteitscentra pas een halfjaar na de eerste melding een brief met een waarschuwing. Het federaal geneesmiddelenagentschap FAGG, dat de controles doet, was zelfs pas drie jaar later op de hoogte. Uiteindelijk bleken 43 kinderen wereldwijd met deze 'defecte' donor verwekt.

LEES OOK.

Federale regering wil af van anonimiteit zaaddonoren: “Maar er zijn mensen die dat proberen tegen te houden”

Parallellen

Het schandaal van toen vertoont opvallende parallellen met dat van vandaag. De voorbije weken raakte bekend dat in ons land 37 vrouwen zijn bevrucht met een donor met een genetische afwijking, afkomstig van datzelfde ESB. Daaruit zijn 53 kinderen geboren – het FAGG heeft zaterdag nog een update gedaan van 51 naar 53.

Niet enkel de genetische afwijking is daarbij problematisch, ook de flagrante overschrijding van de zogenaamde 'zesvrouwenregel'. Per donor mogen in ons land maar maximaal zes vrouwen worden bevrucht, net om genetische aandoeningen te beperken én om inteelt te vermijden. ESB heeft die regel niet enkel bij deze donor overschreden. De voorbije dagen raakte bekend dat er in het verleden zeker nog 22 andere overschrijdingen zijn geweest en daarvan zijn er 21 van ESB.

LEES OOK.

Ongeruste moeder met donorkind in Zonhoven: “Wie weet hoeveel halfbroers en -zussen ze heeft? Moet ze later met haar lief een DNA-test doen?”

Een rondvraag bij de fertiliteitscentra leert dat alvast het UZ Brussel de samenwerking met ESB tegen het licht zal houden. “Er is beslist om de samenwerking met de verschillende spermabanken, waaronder ESB, te evalueren”, aldus het ziekenhuis. Ook het ZOL in Genk houdt hierover volgende week een “intern overleg”. Voor de huidige behandelingen is er geen impact. Sinds vorig jaar bestaat er een nationaal register, waardoor zulke overschrijdingen in principe niet meer kunnen gebeuren.

Miljoenen

De European Sperm Bank is geen liefdadigheidsinstelling, integendeel. Het bedrijf is in 2004 opgericht door de Deen Peter Bower. Onder de naam Nordic Cryobank ging hij de concurrentie aan met zijn vorige werkgever en toenmalige marktleider Cryos. Denemarken is populair voor spermadonatie. Daarover is minder taboe dan in veel andere landen. Bovendien, zo zeggen de Denen zelf, worden de Deense mannen als knap beschouwd.

LEES OOK.

Schandaal rond Deense zaaddonor met kankerverwekkend gen: 6 van 52 Belgische kinderen in Limburg geboren

In ieder geval heeft Bower het ESB doen uitgroeien tot een internationaal bedrijf waarvan de waarde volgens de Nederlandse onderzoekswebsite *Follow the money* op 4,3 miljard wordt geschat. Die waarde zou tot 2027 zelfs verder groeien tot 5,5 miljard euro. De jaarlijkse omzet zou 8,5 miljoen bedragen. In 2019 schatte de Deense zakenwebsite *Finans* de nettowinst van het bedrijf op 3,9 miljoen euro. Daarbij gaf het een opvallende voorspelling voor de verdere groei. Het noemde ESB "een solide geldmachine" wegens "torenhoge marges en een hoog rendement op eigen vermogen". "Ongeacht de economische situatie blijven deze diensten gegeerd. Zo groeide de Deense spermabank sterk tijdens de financiële crisis."

LEES OOK.

Zeker tien kinderen met kanker nadat donor zeldzame genmutatie doorgeeft: "Dit is het risico"

Die economische groei heeft sindsdien inderdaad plaatsgevonden. In 2019 verkocht oprichter Peter Bower het bedrijf aan het Deense investeringsfonds Axcel, dat het op zijn beurt drie jaar later doorverkocht aan de Britse sectorgenoot Perwyn. Dat fonds investeert in heel Europa in tal van sectoren, van IT en software tot kattenvoeding en diamanten. Volgens de website heeft het bedrijf grote ambities voor ESB. De spermabank moet uitgroeien tot een "multi-fertility group" en er wordt onder meer naar overnames gekeken om de "groei te ondersteunen".

Hogere prijs

Het bedrijf heeft naar eigen zeggen wereldwijd al meer dan 60.000 gezinnen geholpen. Over de zesvrouwenregel schrijft het op zijn website dat het "zorgvuldig toezicht" houdt om aan de nationale regels te voldoen – in België is dat zes, in andere landen meer. Volgens ESB zelf wordt een gemiddelde donor voor 25 gezinnen gebruikt. Zelf hanteert het – nog steeds naar eigen zeggen – een maximumgrens van 75 gezinnen wereldwijd. De voorbije weken is gebleken dat ESB zich alvast niet aan de Belgische regels heeft gehouden.

Volgens ESB zelf wordt een gemiddelde donor voor 25 gezinnen gebruikt. Zelf hanteert het een maximumgrens van 75 gezinnen wereldwijd

Het bedrijf biedt hiervoor zelf ook nog een andere 'oplossing' aan. Een normaal 'spermarietje' (goed voor één of twee behandelingen) kost rond de 1.000 euro. Daarmee worden dus – in theorie – maximaal 75 vrouwen bevrucht. Als wensouder kan je ook een donor kiezen die maximaal naar 15 vrouwen gaat, maar wel tegen een hogere prijs: 11.000 euro (rijetjes voor vijf behandelingen). En zo gaat het zelfs nog verder. Voor 25.000 euro gaat de donor maar naar maximaal 5 vrouwen (tien behandelingen) en voor 39.000 euro ben je gegarandeerd de enige ouder (tien behandelingen). Dat is duizend keer de vergoeding die een donor bij ESB krijgt. Hij krijgt per donatie ongeveer 40 euro (met een maximum van veertien donaties per maand).